

Zaaknummer:	00001037089
Onderwerp:	Visie en Strategie Circulaire Economie Dijk en Waard 2025 - 2030
Datum raadsvergadering:	27 mei 2025
Portefeuillehouder:	G.F. Ruiten
Programma:	7. Volksgezondheid en milieu

Publiekssamenvatting

Gemeente Dijk en Waard heeft de ambitie om toe te werken naar een meer circulaire economie. Daartoe zetten wij in op vijf onderwerpen (actielijnen), die bijdragen aan de overgang naar een Circulaire Economie. Waarom en hoe dit er in hoofdlijnen uitziet vormt de inhoud van de Visie en strategie Circulaire Economie Dijk en Waard 2025 – 2030. Gemeente Dijk en Waard ziet een circulaire economie als het fundament voor een economisch toekomstbestendige gemeente. Hierbij geeft de gemeente zelf het goede voorbeeld en gaat bewuster om met energie en grondstoffen.

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. De 'Visie en strategie circulaire economie Dijk en Waard 2025 - 2030' (bijlage 1) vast te stellen.
2. Scenario Zilver; een structurele koerswijziging tegen de laagste kosten, te kiezen als startscenario per 2025.
3. De intentie uit te spreken om vóór 2030 (via scenario Zilver plus) toe te groeien naar scenario goud. De hiervoor benodigde extra structurele financiële middelen, als aanvraag mee te nemen vanaf de kadernota 2027.

Inleiding

De aanleiding voor de visie en strategie komt voort uit een breed gedragen motie van de gemeenteraad in 2022, waarin werd uitgesproken dat een Circulaire Economie essentieel is voor een economisch toekomstbestendige gemeente. De motie benadrukt de positieve maatschappelijke effecten van een Circulaire Economie. Dit wordt ondersteund door het college dat streeft naar een CO2-neutrale, klimaatrobuuste, circulaire en biodiverse gemeente die zelf het goede voorbeeld wil geven door o.a. duurzaam inkopen de norm te maken binnen de gemeentelijke organisatie.

Urgentie en voordelen

De urgentie van een Circulaire Economie is groot vanwege de overconsumptie van grondstoffen, wat tevens leidt tot milieuproblemen zoals klimaatverandering en biodiversiteitsverlies. We zijn bovendien volledig afhankelijk van een paar landen buiten Europa voor onze grondstoffen. Voordelen van een Circulaire Economie zijn o.a. terugdringen van de CO2-uitstoot; toename leveringszekerheid van grondstoffen; lokale werkgelegenheid en een schone, gezonde leefomgeving.

Rol van gemeenten

De inzet van zowel markt, overheid als samenleving is nodig voor de overgang naar een Circulaire Economie. Gemeenten hebben een belangrijke leidende rol en voorbeeldfunctie in deze overgang. Ze kunnen innovaties stimuleren en randvoorwaarden scheppen door circulaire principes toe te passen en anderen te stimuleren, of eventueel zelfs te dwingen, dit ook te doen.

Visie en strategie circulaire economie Dijk en Waard 2025 – 2030

In het voorliggende beleidsdocument zijn de visie, strategie en actielijnen opgenomen voor de gemeente Dijk en Waard om bij te dragen aan de overgang naar een Circulaire Economie.

Hoewel de visie erop is gericht om op alle actielijnen in te zetten, is het ook van belang een juiste verwachting te scheppen over wat de organisatie op dit moment voor capaciteit beschikbaar heeft om zaken op te pakken. Daarom is in de uitvoeringsparagraaf een aantal scenario's opgenomen over hoe de strategie in fasen kan worden opgepakt. Daarbij wordt ook het financiële kader op hoofdlijnen aangegeven.

Deze visie en strategie biedt de gemeente houvast in een sterk veranderende wereld. De gekozen strategie om allereerst zelf het goede voorbeeld te geven, maakt dat de gemeente haar eigen koers kan varen en daarbij minder afhankelijk is van de motivatie van andere partijen.

Visie

De visie van de gemeente Dijk en Waard ten aanzien van de circulaire economie is:

“Gemeente Dijk en Waard ziet Circulaire Economie als het fundament voor een economisch toekomstbestendige gemeente. Dijk en Waard draagt bij aan de landelijk afgesproken doelstellingen voor klimaatneutraliteit en een Circulaire Economie. En wil richting geven aan een CO2-neutrale, circulaire, klimaatrobuuste en biodiverse leefomgeving die leefbaar blijft voor deze en toekomstige generaties.”

“Hiertoe is de omslag naar een Circulaire Economie nodig. Hierbij gaat het erom dat de gemeente bewuster omgaat met energie en grondstoffen door over te schakelen naar hernieuwbare energie en door grondstoffenkringlopen te sluiten. Hierdoor blijven energie en grondstoffen beschikbaar met behoud en zelfs verbetering van een veilige en schone leefomgeving.”

Strategie

Onderstaande uitgangspunten liggen aan de basis van de strategie van gemeente Dijk en Waard om te komen tot een Circulaire Economie:

- De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld.
- De gemeente schept de juiste randvoorwaarden door het vrijmaken van ruimte voor innovatie. Te beginnen door daar waar al goede stappen gezet worden, deze initiatieven te ondersteunen, waardoor deze kunnen doorontwikkelen en opschalen.
- De gemeente gebruikt de R-ladder als ranglijst om te komen tot een keuze voor een haalbare circulaire strategie, waarbij de meeste grondstoffen worden bespaard.
- Bij alle activiteiten binnen de actielijnen wordt gekeken naar slimme combinaties met andere duurzaamheidsopgaven (energie, klimaatadaptatie, biodiversiteit groen en blauw).
- De gemeente zoekt daarbij de samenwerking op met de regio, markt en samenleving (o.a. inwoners, scholen).

- De gemeente wil door ruimte te bieden aan en het stimuleren van initiatieven uit de samenleving (bijv. van inwoners en bedrijven) de maatschappelijke beweging naar een Circulaire Economie ondersteunen en versterken.
- De gemeente vindt het belangrijk aan te haken bij landelijke en regionale (beleids)ontwikkelingen, zoals regionale deals. Waar mogelijk en wenselijk maakt de gemeente gebruik van bewezen standaarden en werkbare oplossingen, voor een zo efficiënt mogelijke werkwijze.

Actielijnen en ambities

De strategie wordt toegepast binnen de onderstaande vijf actielijnen. Deze zijn gekozen op basis van de mate waarin de gemeente zelf, binnen haar eigen werkdomeinen, impact kan maken op het verminderen van grondstoffen en energiegebruik.

1. Openbare ruimte en infrastructuur (inclusief circulair waterbeheer)
 - De gemeente streeft naar 50% minder gebruik van primaire grondstoffen bij de inrichting en onderhoud van de openbare ruimte in 2030. Dit wordt bereikt door een circulaire werkwijze en richtlijnen te ontwikkelen en deze toe te passen in alle projecten in de openbare ruimte.
2. Bouw en gebiedsontwikkeling (woningen, kantoren, eigen- en maatschappelijk vastgoed).
 - De gemeente wil in 2030 50% minder primaire grondstoffen gebruiken bij bouwprojecten. Dit wordt bereikt door circulaire principes toe te passen bij alle bouw-, renovatie- en onderhoudsprojecten, in ieder geval bij die projecten waar de gemeente opdrachtgever is.
3. Kantoorfaciliteiten en diensten (van de eigen organisatie)
 - De gemeente streeft naar 50% minder gebruik van primaire grondstoffen voor haar eigen kantoorfaciliteiten en diensten. Op natuurlijke momenten zullen kantoorfaciliteiten en diensten stapsgewijs circulair worden ingekocht en uiteindelijk zal in 2030 circulair opdrachtgeven en inkopen de norm zijn.
4. Consumptiegoederen en grondstoffenbeheer
 - De gemeente richt zich op het verminderen van afvalstromen en het bevorderen van hoogwaardig hergebruik van producten en materialen. Inwoners worden gestimuleerd en gefaciliteerd om producten te delen, repareren en hergebruiken. Waar mogelijk levert de gemeente een bijdrage aan het bevorderen van het sluiten van ketens van bedrijfsmatige materiaalstromen.
5. Bedrijven en werkgebieden
 - De gemeente ondersteunt zoveel mogelijk bedrijven in hun transitie naar een Circulaire Economie door o.a. kennisdeling, netwerkvorming en het zichtbaar maken van koplopers. De gemeente draagt, samen met de regio, bij aan het creëren van ruimte voor circulaire bedrijven en activiteiten en stimuleert circulaire initiatieven op bedrijventerreinen.

Randvoorwaarden

Er zijn drie randvoorwaarden die van invloed zijn op de mate, waarin de gemeente met de vijf actielijnen zal bijdragen aan het versnellen van de overgang naar een Circulaire Economie:

- A. Duurzaam opdrachtgeven en inkopen; het sturen op het meenemen van circulaire principes in alle opdrachten en inkoopprocessen van de gemeente.
- B. Inzet van juridische en financiële gemeentelijke instrumenten die dwingend(er) zijn, naast de inzet van vrijwillige en vrijblijvende maatregelen.
- C. Monitoren van de voortgang zodat (bij)gestuurd kan worden op het halen van de doelen.

Uitvoeringsparagraaf

Wat is de inzet op de actielijnen? Waar liggen prioriteiten? Wat is de basis voor de uitvoering van de strategie? Hiervoor zijn verschillende scenario's mogelijk. In de paragraaf over financiën worden de financiële effecten toegelicht.

- Het Goud scenario
Dit scenario zet in op uitvoering van alle actielijnen en randvoorwaarden.
- Het Zilver scenario
Dit scenario richt op de actielijnen en randvoorwaarden, waar de gemeente zelf de meeste impact kan maken: het structureel sturen op duurzaam opdracht geven en inkopen bij de bouw van infrastructuur (openbare ruimte) en gebouwen. Met aanvullend de mogelijkheid van het Zilver-plus scenario: het verkennen en benutten van de inzet van juridische en financiële instrumenten.
- Het Brons scenario
Hierbij wordt door directie en bestuur incidenteel ingezet op circulair opdracht geven en inkopen bij de bouw van infrastructuur en gebouwen en ad hoc ruimte voor innovatie vrijgemaakt.

Beoogd effect

Het doel van de visie en strategie van gemeente Dijk en Waard voor een Circulaire Economie 2025 - 2030 is om circulaire principes structureel in beleid van gemeentelijke werkdomeinen te verankeren en zo een duurzame toekomst voor zowel huidige als toekomstige generaties dichterbij te brengen.

(Juridisch) kader

Landelijke richtinggevende doelen:

De landelijke doelen voor 2030 zijn 50% minder gebruik van primaire grondstoffen en 55% reductie van CO2-emissies. Het beleid is gericht op een 100% Circulaire Economie in 2050.

Gemeentelijke kaders:

- Motie Dijk en Waard circulair in 2050 (12 juli 2022).
- Coalitieakkoord 2023 – 2026; Thuis in Dijk en Waard, Sociaal en Vooruitstrevend.
- Collegeprogramma Dijk en Waard 2022 – 2026; Gezonde groei.

Argumenten per beslispunt

1. De 'Visie en strategie circulaire economie Dijk en Waard 2025 - 2030' (bijlage 1) vast te stellen.
 1. *De visie en strategie geeft richting en sturing aan de bijdrage die de gemeente levert aan de overgang naar een Circulaire Economie.*

Als het gaat om onderwerpen waar een grote maatschappelijke verandering voor nodig is, dan is het aan overheden om hierin een heldere en duidelijke rol te vervullen. Met de visie en strategie stelt de gemeenteraad de basis vast om aan deze rol invulling te geven. Dit fundament ontbreekt op dit moment nog binnen de gemeente.
 2. *De visie en strategie sluit aan bij de door de gemeenteraad en het college aangegeven uitgangspunten.*

De uitgangspunten uit de motie 'Dijk en Waard circulair in 2050', het coalitieakkoord en het collegeprogramma vormen de basis van de visie en strategie. In lijn met de uitgangspunten is verder gekeken op welke actielijnen in deze periode het beste kan worden ingezet.

2. Scenario Zilver, een structurele koerswijziging tegen de laagste kosten, te kiezen als startscenario per 2025.
 1. *Dit scenario is op dit moment het meest passende scenario.*

De visie en strategie is gericht op alle voorgestelde actielijnen en randvoorwaarden. Hoewel in de praktijk al mooie stappen worden gezet, is nog geen sprake van een brede basis om op (voort) te bouwen bij het uitvoeren van de actielijnen. Een strategie die de ruimte geeft om door te groeien, zoals scenario Zilver, past bij de ontwikkelstrategie van de gemeentelijke organisatie. Hierbij wordt in eerste instantie de focus op een paar actielijnen en randvoorwaarden als wenselijk gezien. Financieel is het een passend scenario door een koppeling te leggen met het uitvoeringsprogramma CO2-neutraal, waardoor het mogelijk is om voor de jaren 2025 t/m 2027 gebruik te maken van de rijksbijdrage voor capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE middelen). Op dit moment hoeven daarom geen extra middelen te worden aangevraagd, te weten € 45.000,-.
3. De intentie uit te spreken om vóór 2030 (via scenario Zilver plus) toe te groeien naar scenario goud. De hiervoor benodigde extra structurele financiële middelen, als aanvraag mee te nemen vanaf de kadernota 2027.
 1. *Door de intentie uit te spreken wordt een positief perspectief geboden.*

Dit doet recht aan het belang van de maatschappelijke uitdagingen waar de gemeente samen met samenleving voor staat binnen de overgang naar een Circulaire Economie. Door de aanvraag vanaf de kadernota 2027 mee te nemen, kan beter worden gekeken naar de financiële ruimte voor deze noodzakelijke transitie. Het is dan de verwachting ook meer inzicht te hebben in de eerste resultaten uit de actielijnen.

Kanttekeningen en risico's

De algemene kanttekening en risico bij het besluit is, dat de uitvoering afhankelijk is van de beschikbaarheid van voldoende middelen. Mochten deze middelen wegens omstandigheden, zoals bezuinigingen wijzigen, dan heeft dat direct effect op de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de visie, strategie en ambities.

Het onderwerp circulaire economie is nog volop in ontwikkeling. Wat de toekomst brengt is daarom onzeker. Het is lastig te voorspellen welke (maatschappelijke) ontwikkelingen van invloed zijn op het circulair denken en handelen van inwoners en ondernemers. Voor het behalen van de landelijke richtinggevende doelen, voor 2030 en 2050, is inzet van iedereen nodig. De gemeente heeft op deze inzet beperkt grip en is hierbij ook afhankelijk van beleid, maatregelen en acties vanuit hogere overheden.

Alternatieven

Voor de uitvoering van de strategie zijn, naast het voorgestelde scenario zilver nog andere scenario's te kiezen, te weten goud, zilver plus en brons.

- Goud: Dit scenario draagt het meeste bij aan het kunnen realiseren van de in de 'visie en strategie' gestelde doelen. Door de vraag om extra structurele middelen, wordt dit scenario op dit moment niet als meest realistisch of haalbaar gezien.
- Zilver plus: Dit scenario richt zich meer op het inzetten (onderzoek naar) juridische en financiële instrumenten om derden mee te nemen in de overgang naar een circulaire economie (via wortel en stok). Kijkend naar de wens van het college om zelf het goede voorbeeld te geven, is het eerst van belang om als gemeente de zaken op orde te hebben. Daarna kan ook meer van derden worden verwacht en gevraagd.

- Brons: Voordeel is dat dit scenario binnen de huidige structurele middelen kan worden uitgevoerd. Het biedt echter weinig sturing en strategische ontwikkeling en sluit daarom beperkt aan bij de, door het college en gemeenteraad, meegegeven uitgangspunten.

Samenwerking en participatie

De visie en strategie circulaire economie Dijk en Waard is in deze fase tot stand gekomen via een intern proces, met diverse participatie vanuit verschillende teams, afdelingen en medewerkers. Hierbij is ingestoken op het creëren van een breed intern draagvlak, gekoppeld aan actielijnen waar de gemeente zelf de meeste invloed op heeft. Hierbij is geen participatie of samenwerking geweest met externen, zoals inwoners, maatschappelijke partners of ondernemers. Waar het gaat om de uitvoering, is het wel de bedoeling om op te trekken met inwoners, maatschappelijke organisaties en marktpartijen. Bij een overgang van dergelijk formaat is samenwerking en participatie onmisbaar.

Financiën

Het huidige jaarlijkse budget voor Circulaire Economie was tot 2025 structureel € 30.000,-. Vanaf 2025 is structureel €100.000,- extra beschikbaar gesteld, vooruitlopend op deze visie en strategie. In totaal is dus sinds 2025 jaarlijks € 130.000,- beschikbaar.

De financiële effecten voor de verschillende scenario's zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Scenario	Toelichting	Totaal jaarlijks budget	Extra budget nodig
Goud	Alle actielijnen en randvoorwaarden	€ 320.000,-	€ 190.000,-
Zilver+	Zilver + 1e stap randvoorwaarde B (verkennen en benutten mogelijkheden financieel en juridisch instrumentarium)	€ 145.000,- + € 20.000,- = (exclusief 30.000 voor handgeld laaghangend fruit overige actielijnen)	€ 65.000
Zilver	Actielijnen 1 (openbare ruimte) en 2 (bouw en gebiedsontwikkeling) in combinatie met randvoorwaarde A (duurzaam opdracht geven en inkopen):	€145.000,- (exclusief 30.000 voor handgeld laaghangend fruit overige actielijnen).	€ 45.000,-
Brons	Incidenteel circulair opdrachtgeven en inkopen bij bouw infrastructuur in openbare ruimte en bij bouw (eigen) vastgoed en gebiedsontwikkeling.	€ 100.000,- (exclusief € 30.000 voor handgeld laaghangend fruit overige actielijnen)	N.v.t.

Door samen te werken met het uitvoeringsprogramma CO2 neutraal, is het mogelijk om de extra benodigde middelen voor het voorgestelde scenario zilver (€ 45.000) over de jaren 2025 t/m 2027 te dekken uit aanwezige middelen vanuit de rijksbijdrage voor capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE). Dit zorgt ervoor dat voor scenario zilver op dit moment geen extra middelen worden aangevraagd. In deze periode moet ook duidelijk worden of het Rijk de CDOKE middelen structureel beschikbaar stelt.

Communicatie

Er vindt geen proactieve communicatie plaats over het besluit. Communicatie is wel een relevant onderdeel bij de afzonderlijk uit te voeren actielijnen, daar waar het gaat om onderdelen waar externe partijen de doelgroep zijn of passen in het kader van het goede voorbeeld geven.

Daarnaast zal interne communicatie een rol spelen om medewerkers bewust te maken van circulariteit als de 'nieuwe norm'. Thema's en communicatiemomenten worden aan de hand van de Strategische Communicatieagenda bepaald in overleg met team communicatie.

Uitvoering

Na het vaststellen van de visie en strategie door de gemeenteraad, wordt een uitvoeringsplan voor de komende twee jaar opgesteld. Het vaststellen en uitvoeren van dit plan valt binnen de verantwoordelijkheid van het college en de ambtelijke organisatie. De planning is dat dit plan uiterlijk in het derde kwartaal van 2025 is vastgesteld.

Via de reguliere planning en control instrumenten wordt de gemeenteraad op de hoogte gehouden van de voortgang en uitvoering.

Bijlagen, onderdeel van het besluit

1. Visie en strategie circulaire economie Dijk en Waard 2025 - 2030
2. Raadsbesluit_ Visie en Strategie Circulaire Economie Dijk en Waard 2025 – 2030

Bijlagen, ter informatie

Geen